

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: 2 Koningen 4, 42 - 44
Ochtenddienst

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Psalm 85 : 1 en 4 (vrede die voor God uit gaat)**
4. **Lezing van de wet**
5. **Zingen : Gezang 155 : 1, 3 en 5 (vluchten tot Christus)**
6. **Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
7. **Schriftlezing : Marcus 6 : 30 - 44**
8. **Zingen : Psalm 104 : 6 en 8 (de HERE voedt mens en dier)**
9. **Tekst : 2 Koningen 4 : 42 - 44**
10. **Prediking**
11. **Zingen : Psalm 146 : 4 en 5 (God voedt hongerigen)**
12. **Dankzegging en voorbede**
13. **Inzameling van de offergaven**
14. **Slotzang : Lied 75 : 1 – 3**
15. **Zegen**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Velen van u zullen wel dezelfde gedachte gehad hebben toen we de tekst aan het lezen waren voor de preek van vanmorgen: ‘Dit lijkt wel heel erg op de geschiedenis waarin de Heer Jezus duizenden mensen voedt met vijf brode en twee vissen. Die gedachte is onvermijdelijk. **[Opvallende overeenkomsten]** Zelfs de jongens en meisjes kennen dat verhaal wel. Zo is het toch? Andersom zullen de Joden in de tijd van de Heer Jezus de gedachte andersom gehad hebben. Toen zij zagen hoe Jezus al die mensen te eten gaf met zo weinig eten, zullen zij aan Elisa gedacht hebben. Elisa die honderd profeten te eten gaf met twintig gerstebroden en een zakje vers graan. De overeenkomsten tussen de verhalen zijn groot. Al zijn er ook verschillen. Beide hebben hun betekenis en daar wil ik vanmorgen met u bij stilstaan. Ik bedien u Gods Woord onder het volgende thema:

[Thema] God laat zijn genade zien door een grote groep profeten met weinig brood te voeden en vervolgens brood over te houden.

Jongens en meisjes, over anderhalve week houden we een dankdienst voor het feit dat de HERE in de afgelopen maanden ervoor heeft gezorgd dat het zaad dat de boeren hadden gezaaid is ontkiemd, is gegroeid, vrucht heeft gedragen en daarna geoogst kon worden. Er is graan van het land gehaald. Aardappels, maïs, boontjes, doperwtten, bieten, wortels en sla, uien en komkommers. Al dat eten dat we elke dag op tafel hebben staan is door de zorg van de HERE gegroeid en gerijpt. Bij die dankdienst doen veel mensen extra geld in de collectezak of ze maken extra geld over naar de kerk. Om daarmee de HERE te danken. In Israël deden ze dat vroeger anders. Daar brachten ze het eerste van de oogst en de eerste dieren die geboren werden naar de priesters. Eerst was dat naar de tabernakel en vanaf koning Salomo was dat naar de priesters in Jeruzalem.

Maar voor veel mensen die de HERE dienden in de tijd van Elisa was dat niet mogelijk. Ze konden niet zomaar vanuit het Noordelijke rijk naar het zuidelijke, waarin Jeruzalem lag. De koning van het noordelijke rijk, de koning van Israël had dat verboden. De koning wilde dat ze de HERE zouden dienen in de heiligdommen bij Betel in het zuiden en Dan in het noorden. De eerste koning van Israël, koning Jerobeam had dat in die tijd zo bedacht. **[Eerstelingen]** Het is daarom heel goed mogelijk dat vrome Israëlieten de eerste opbrengst van de oogst naar de profeten van de HERE zijn gaan brengen, nu ze

niet naar de priesters toe konden. Dat zou dus verklaren waarom de man uit Baäl-Salisa met de eerste opbrengst van de oogst naar Elisa was gekomen. Zo wilde hij de HERE zijn dankbaarheid tonen voor de oogst die hij had mogen binnen halen.

Elisa neemt het geschenk van de man aan. Dat deed hij niet altijd. Denk aan de geschenken die Naäman hem wilde geven nadat hij van zijn melaatsheid was genezen. Elisa wilde niets van hem aannemen. Maar van deze man wel. Waarschijnlijk ziet hij zichzelf ook als plaatsbekleder van de priesters als het gaat om het ontvangen van de eerstelingen van de oogst.

Brood is natuurlijk niet iets wat je lang kunt bewaren. Of je moet een vriezer hebben. Maar die hadden ze in de tijd van Elisa niet. Dus hij gaf zijn knecht de opdracht om het brood aan de profeten voor te zetten. Dan konden ze samen van dat verse brood genieten. Alleen was de knecht niet zo enthousiast over dat idee. Want hij voelde zich al afgaan voor de profeten. Want dat waren er wel honderd. Misschien waren dat niet allemaal profeten. Misschien zaten daar ook hun vrouwen en kinderen bij. Maar dat maakt verder niet uit. Hij moest honderd mensen te eten geven met 20 gerstebroden. Dat waren geen grote broden zoals wij die kennen. Broden van 800 gram. Dat zou genoeg zijn voor honderd mensen. Dit waren kleine broden. Daar kon je nooit honderd mensen mee te eten geven. Dat zou net zoets zijn, jongens en meisjes als jij een verjaardagsfeest zou geven en je had negen kinderen uitgenodigd en je moeder kwam dan met drie gebakjes aanzetten. En je moeder zou heel blij zeggen: ‘Het gebak!’ **[Genoeg gebak?]** Wat zou jij dan denken? En ze zou die gebakjes dan in stukjes gaan snijden. Ieder gebakje in drie stukjes en dan zou ze ieder vriendje een schoteltje met zo’n stukje geven, hoe zou jij je dan voelen? Ik denk heel ongelukkig. Ik denk dat je dan het liefst onder de tafel kruipen. Ja, toch? Zo ziet deze knecht het ook helemaal niet zitten om deze opdracht van Elisa te gaan uitvoeren. En de knecht laat dat ook weten tegenover Elisa. Hij protesteert en zegt dat het beslist niet genoeg is voor honderd personen. Precies dezelfde reactie zien we bij de apostelen als Jezus hun de opdracht geeft duizenden mensen te eten te geven. Ze vragen of ze voor tweehonderd denarie brood moeten gaan kopen om de mensen te eten te geven.

Elisa reageert kort op het protest van zijn knecht. Hij herhaalt zijn eerste woorden en geeft er nog een korte uitleg bij. ‘Zet het de profeten voor, ze zullen er een maaltijd aan hebben. Want dit zegt de HERE: Ze zullen ervan eten en nog overhouden.’ Blijkbaar

heeft Elisa een profetie van de HERE gekregen. Het was niet zijn eigen idee om met twintig gerstebroden honderd mensen te eten te geven. Hij wist zelf ook wel dat dat niet genoeg was. Maar de HERE wilde dit. En dus doet Elisa wat God hem heeft gezegd. Zo laat hij zien een echte knecht van God te zijn. Hij doet wat God van hem vraagt en laat daarbij altijd weer het licht op God vallen.

Want dat is opvallend in het optreden van Elisa. Hij lijkt niet graag in het spotlicht te staan. Zijn optreden is sober. Bij dit wonder doet hij zelf niets. Hij geeft alleen maar een opdracht aan zijn knecht. Straks bij de genezing van Naäman komt hij niet eens naar buiten. Hij laat de boodschap van God door Gehazi aan Naäman overbrengen. De mensen moeten niet Elisa gaan vereren en op handen gaan dragen. *[Op de achtergrond]* Ze moeten God vereren en vol zijn van Hem. Elisa is daarin een voorbeeld voor iedere dienstknecht van de HERE. Het moet om de HERE gaan. De profeten moeten weten dat God ze dit brood geeft en Hij ze voedt. Het is voor iedere dienstknecht aantrekkelijk om zelf in het licht te gaan staan. Enige ijdelheid is niemand vreemd. Maar als een predikant of andere ambtsdrager zijn ambt gebruikt om vooral zelf belangrijk gevonden te worden dan is er geestelijk is mis. Al het licht moet op God vallen.

Het moet wat geweest zijn voor die knecht. Hij komt dan bij die honderd mensen met die twintig broodjes. Hij weet wat ze zullen denken. Hetzelfde als hij net zelf heeft gedacht: 'Dat is nooit genoeg.' Waarschijnlijk zullen ze teleurgesteld hebben gekeken. Ze hadden zich verheugd op het eten en dan is het zo weinig. Denk maar weer aan mijn voorbeeld van daarnet. Stel dat jij op dat feestje bent uitgenodigd en je ziet dat er maar drie gebakjes zijn voor jullie allemaal. Dan ben je ook teleurgesteld. Je had wel zin in een heel gebakje. Het liefst zelfs twee. En wat zullen die vijfduizend mensen gedacht hebben toen ze zagen dat Jezus God ging bedanken voor het eten, terwijl Hij maar vijf broden en twee vissen had? Die zullen niet veel van de maaltijd hebben verwacht. Want wat kan je verwachten? Een kruimeltje als je geluk hebt. God daarvoor danken voelt misschien zelfs wel raar. *[Meer dan genoeg]* Maar ze hebben gedankt. Ze kregen te eten en ze werden allemaal verzadigd. Iedereen had genoeg gegeten. Er was helemaal niet te weinig. Er bleef zelfs nog eten over!

Als we het optreden van Elisa en dat van de Heer Jezus met elkaar vergelijken dan zien we allerlei overeenkomsten, maar ook verschillen. Het grootste verschil is tussen het optreden van Elisa en Jezus. Want waar Elisa bijna geheel buiten beeld blijft daar staat

Jezus volop in het spotlicht als Hij met vijf broden en twee vissen de duizenden mensen te eten gaat geven. Hij geeft opdracht om de mensen op de grond plaats te laten nemen. Zodat veel mensen goed kunnen zien wat Hij gaat doen. Hij kijkt vervolgens op naar de hemel en spreekt het zegengebed uit. Hij presenteert zich duidelijk de gastheer aan deze maaltijd. En dan gaat Hij het brood breken. Vijf broden waren het. Maar Jezus blijft er stukken van afbreken en de apostelen delen het brood rond en iedereen krijgt te eten. En zo deed Hij ook met de twee vissen. Ook daar bleef Hij maar stukken vanaf breken. Jezus vermenigvuldigt het brood en de vis. Het licht valt op Hem. **[In het spotlicht]** Een ander verschil is natuurlijk de omvang van het wonder. Want bij de Heer Jezus ging het wel even om andere aantallen. Niet maar om twintig broden voor honderd mensen. Hij had maar vijf broden en had duizenden monden te voeden. Hij had twee vissen voor duizenden hongerige monden. En iedereen werd verzadigd door het eten dat Jezus gaf. En bij Elisa wordt niet vermeld hoeveel er over bleef. Waarschijnlijk niet heel veel. Bij Jezus Christus werden twaalf manden gevuld met de overblijfselen van de maaltijd. Bij Elisa was er minder over dan waar hij mee begonnen was. Bij Christus is er nog meer over dan waar Hij mee begonnen was.

Zo werd in de dagen van Elisa opnieuw duidelijk dat de HERE de mensen voedt. De HERE is niet afhankelijk van regen en zonneschijn om mensen te eten te geven. En de mens is dus ook niet afhankelijk van regen en zon om te eten te hebben. Wij zijn afhankelijk van de genade van de HERE. Dat had Israël al ervaren gedurende de veertig jaren in de woestijn. Dat ervaren ze nu opnieuw. De HERE zorgt voor ze door middel van zijn dienstknechten: Mozes in de woestijn, Elisa in Israël. Ook werd duidelijk dat Elisa werkelijk een godsman is. Want geen mens kan de dingen doen die Elisa doet. De wonderen die hij doet doet hij niet uit eigen kracht, maar in opdracht en uit kracht van God. **[Door dienstknechten]** God is in het midden van zijn volk door deze dienstknecht. Zoals Mozes de verbinding was tussen God in de hemel en Gods volk op aarde, zo was Elisa dat in zijn tijd. Dat tot vreugde van alle mensen die in God geloofden.

En toen Jezus Christus op aarde was en zulke heerlijke wonderen deed was dat voor velen reden om God te loven en te danken. Wat deed God een heerlijke dingen in hun midden! Groter dan welke profeet die ooit in hun midden had geleefd. Blinden gaan zien. Verlamden kunnen lopen. Doven kunnen horen. Melaatsen worden genezen. Boze geesten worden verdreven. Zelfs doden worden opgewekt. Wat deelde God in deze Je-

zus een heerlijke genade uit. Maar ondanks al deze genade die God uitdeelde was Jezus zelf voor veel vrome Joden een probleem. Niet vanwege de wonderen zelf. Wie zou daar bezwaar tegen willen maken? Maar wel omdat het optreden van Jezus anders was dan dat van de profeten voor Hem. Want in plaats van op de achtergrond te blijven en naar God te wijzen, zette Hij zichzelf op de voorgrond. Hij deed of Hij meer was dat Mozes, Elia, Elisa en al die profeten die God in vroeger tijd had gegeven. Die wezen naar God. Maar Jezus Christus wees naar zichzelf. De heerlijke maaltijd waarin Jezus met vijf broden en twee vissen meer dan vijfduizend mensen te eten gaf, deed vanwege de overeenkomsten de gedachten uitgaan naar Elisa. Maar ook werd duidelijk dat Jezus veel meer was dan Elisa. Hij vermenigvuldigde het brood alsof Hij zelf God was. En dat was ook precies wat Jezus was en is: de Zoon van God. In Jezus Christus is God zelf op aarde gekomen. *[God zelf op aarde]*

De honderd mensen die van de twintig broden aten, mochten genieten van Gods genade in het brood dat ze ontvingen. De vijfduizend mensen die door Jezus werden gevoed zagen een nog rijkere genade van God. Ze hebben ook gezien dat een mens niet afhankelijk is van de regen en de zon voor zijn eten en drinken, maar van die genade van God. Als God wil dat u en ik te eten hebben, dan hebben we te eten. En dat geeft rust in deze wereld. *[We leven van Gods genade]* Een nieuw regeerakkoord ligt klaar. Wat gaat het brengen? Beperking van de hypotheekrente aftrek? Beperking van de aftrek van giften? Ongetwijfeld zullen dingen duurder worden en zullen we minder te besteden hebben. Maar daar raken wij toch niet van in paniek? Wij leven van de genade van God. Economische omstandigheden kunnen veranderen. Maar onze God niet. We kunnen misschien als het regeerakkoord uitkomt het gevoel hebben dat we straks tekort hebben. Dat het niet voldoende is om van rond te komen. Maar als u met God rekent, zou het zomaar kunnen zijn dat u toch verzadigd bent en nog overhoudt ook. Onze toekomst ligt niet in handen van Rutte II of van welke regering dan ook. Onze toekomst ligt in handen van onze God. Onze genadige God.

Amen